

Nyt fra historisk Videnskab.

Landsarkivar Hans Knudsen døde 5. maj 1946 knap 64 aar gammel. Allerede inden han i 1907 tog embedsexamen var han blevet knyttet til arkiverne, hvor han i næsten 40 aar kom til at gøre et dygtigt og samvittighedsfuldt arbejde, først ved landsarkivet i Viborg, derpaa som landsarkivar i Odense fra 1924 og endelig som leder av det sjællandske landsarkiv fra 1934. En særlig betydningsfuld gerning udførte han i 1921, da han under vanskelige forhold foretog den første orienterende undersøgelse av de sønderjyske arkivalier. Hele hans virksomhed var præget av saglighed og sund sans, saa han aldrig lod sig lede av personlige følelser, og han gav i videste omfang sine medarbejdere frie hænder i deres arbejde. Som arkivmand var han ikke blot en omhyggelig samler og ordner, men forstod, at hvis rammerne ikke skulde sprænges, maatte ligegyldige sager udskydes. Mindst lige saa meget betød han, der ved sit lune og sit venlige og naturlige væsen havde let ved at omgaas mennesker, som hjælper og vejleder for arkivgæster, baade amatører og fagmænd, samtidig med at han paa een gang elskværdigt og myndigt kunde avvise tidsspildende dilettanter.

Hurtigt kom han i kontakt med de lokalhistoriske organisationer og arbejdede energisk for at gøre aarbøgerne lodigere bl. a. ved selv at skrive en lang række velskrevne og omhyggeligt udarbejdede avhandlinger, især i »Jyske Samlinger«, som han redigerede 1921—30. Hans produktion, der kun rummer faa større arbejder, voxede naturlig ud av hans arkivarbejde fx hans oversigter over visse arkivfonds — især trykt i »Fortid og Nutid«. I følge sin avstamning følte han nær tilknytning til landbrugs-historien og skrev den lodige avhandling om »Kolding Rytterdistrikts Selvejrbønder« (Jyske Sml. 1925), der især kommer ind paa problemet om den ældre enevældes uvilje mod gennemgribende ændringer, der gik mod skik og brug. Et fynsk gods' drift

fulgte han grundigt gennem 200 aar i »Lundegaards Stiftelse 1754—1929«, og i en fornøjelig avhandling »Fra Holbergtidens Horsens« (Aarhus Stifts Aarb. 1921) viste han sin evne til at drage levende kulturhistorisk stof ud af tal og andre fakta. Baade i lokalhistoriske foreningers bestyrelser og i tjenestemandorganisationer udførte han et stort og paaskønnet arbejde, og han forfattede 1944 en oversigt over »Danske Statseembedsmænds Samraad« 1919—44. Gennem mange aar samlede han stof til en bog om de danske selvejerbønder, hvis stilling han ofte havde strejft i kortere artikler, og som han havde fortræffelige forudsætninger for at skildre, men han naaede ikke at faa bearbejdet sit store materiale.

Hans H. Fussing.

1944 døde James Tait, der sammen med Thomas Frederick Tout i Aarhundredets første Aartier brød gennem engelsk Universitetstradition og lagde Grunden for en systematisk, kritisk Historieundervisning i Manchester. Tout var Foregangsmand og Organisator, Tait den stille, meget krævende Lærer, der førte Eleverne ind i Kildestudiet og siden blev deres Raadgiver. Ved Touts Initiativ kom »Publications of the University of Manchester« i Gang, og i denne Series historiske Afdeling, der indledtes med Tait's Bog *Mediæval Manchester* (1904), mødte den yngre Historikergeneration frem med Studier, som især gjaldt engelsk Forfatnings- og Forvaltnings-Historie i Middelalderen, de to Professorers Interesseomraade.

1919 forlod Tait sin Universitetsgerning, men han vedblev at være Lærer. Han havde længe foruden de Studerende i Manchester haft et andet — større Auditorium, nemlig Læserne af »English Historical Review«, engelske og udenlandske Forskere. Ved sine concise, fastbyggede Recensioner, fulde af Viden, sindigt prøvende, altid loyale, øvede han en stor Indflydelse gennem mere end 40 Aar. Man kan eksempelvis nævne hans Vurderinger af F. W. Maitland: »Domesday-Book and Beyond« (1897), Mary Bateson: »Records of the borough of Leicester« (1899—1905), P. Vinogradoff: »English society in the 11th century« (1908), F. M. Stenton: »Types of manorial structure in the northern Danelaw« (1910).

Baade i Recensionerne og i Afhandlinger i EHR. spores Forstudier til det Arbejde, han havde tænkt sig som sit Hovedværk. *The mediæval English borough. Studies on its origins and constitutional history* var imidlertid længe under Vejs, kom først 1936, i hans 74. Aar.

Ellen Jørgensen.